

Pääkaupunkiseudun ateistit ry

Wallininkuja 2 C 53, 00530 HELSINKI; www.ateistit.fi

.....

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2025

Hyväksytty yhdistyksen vuoden 2026 vuosikokouksessa 15.2.2026

Hallinto ja kokoukset

Jouni Luukkainen oli yhdistyksen puheenjohtaja ja taloudenhoitaja, Kimmo Sundström varapuheenjohtaja sekä Jari Hakkarainen hallituksen jäsen ja sihteerin. Hannu Töyri oli toiminnantarkastaja ja Kalevi Korppi varatoiminnantarkastaja. Luukkainen oli vastuullinen jäsenrekisterinhoitaja, Sundström juhlapuhujayhdyshenkilö ja Hakkarainen Vapaa Ajattelija -lehden jäsenetutlausten hoitaja.

Yhdistyksen vuoden 2025 vuosikokous pidettiin 27.1. Helsingin Elokolossa (Kalliossa). Hallituksen kokouksia oli neljä (7.1. sähköpostitse, 17.1. puhe- limitse ja sähköpostitse, 27.1., 27.5. sähköpostitse). Jäsenkirjeitä lähetettiin kaksi (17.1., 28.1.).

Jäsenistö

Vuoden lopussa A- eli aktiivijäseniä oli 5 (5) ja K- eli kannattajajäseniä 5 (4) eli yhteensä 10 (9); suluissa vuotta aiemmat luvut. Hiukan epävarmojen jäsentietojen mukaan toimintavuosina 1999–2025 yhdistykseen oli liittynyt 174 jäsentä, joista 6 oli kuollut, 62 eronnut ja 96 erotettu.

Kotisivu ja yhteystiedot

Yhdistyksellä on kotisivu www.ateistit.fi verkottajanaan Jouni Luukkainen. Mitä uutta? -osastossa on 57 päiväystä vuodelta 2025. Sivut ovat tunnettuja Vapaa-ajattelijain liittoa koskevista kriittisistä kannoistaan, uutisistaan ja artikkeleistaan.

Yhdistyksellä on oma sähköpostiosoitteensa ateistit@ateistit.fi.

Yhdistyksellä oli sähköisessä palvelussa seuraavat yhteystiedot: Pääkaupunkiseudun ateistit ry (puheenjohtajan puhelinnumero, yhdistyksen posti-, sähköposti- ja verkko-osoitteet).

Julkaisutoimintaa

Yhdistyksen kotisivun osastossa Uutiset ja artikkelit Luukkaisella oli 18 kirjoitusta ja Sundströmillä 27 kirjoitusta. Sundströmillä näitä kirjoituksia vuosilta 2000–2025 on yhteensä 1141.

Luukkainen ja Sundström kirjoittivat kommentteja tiedotusvälineiden verkkosivuille.

Puheenjohtaja Jouni Luukkaisen pyrkimykset vaikuttaa uskonnon-vapauslainsäädäntöön ja sen käytäntöihin päättäjissä ja viranomaisissa

Kohdat a) ja b) koskevat aiemmilta vuosilta periytyviä, vielä kesken olevia asioita, mutta ne on nyt esitetty vain suppeasti ja jätetty laajemmat selostukset edellisten toimintakertomusten varaan.

a) Yhdistyksen lakiesitys vuonna 2017 aikuisten perusopetuksesta.

Perusopetuslain (628/1998) 1 §:n 3 momentin mukaan aikuisten perusopetuksesta säädetään 46 §:ssä. Tämän pykälän alussa taas luetellaan ne muut saman lain säännökset, joita tähän opetukseen sovelletaan. Pykälää on muutettu viisi kertaa. Näistä kerroista luetteloa on muutettu neljällä, erityisesti viimeisimmällä, ja kulloinkin vain minimaalisesti. Muutoin 46 §:n sovellettavien säännösten luettelo on alkuperäisessä 27 vuotta vanhassa asussaan, vaikka perusopetuslakiin on tehty monia muutoksia ja lisäyksiä.

Luukkainen teki 7.4.2017 yhdistyksemme nimissä opetus- ja kulttuuriministeriölle esityksen perusopetuslain 46 §:n sovellettavien säännösten luettelon muuttamisesta pykälän yksikäsitteisen sovellettavuuden, yhdenvertaisuuden ja uskonnonvapauden tähden (13 täydennystä vuosina 2017–2025; näistä kaksi vuonna 2025; uusin täydennys 29.6. sisälsi esityksemme kokonaispäivityksen ajankohdaksi 1.8.2025, eikä 1.1.2026 voimaan tullut perusopetuslain muutos vaikuta esitykseemme). Asian (VN/5507/2020) vastuuvastavalmistelijana ministeriössä jatkaa hallitusneuvos Jenni Nuutinen.

Esityksemme ehdotti yksityiskohtaisesti perustellen, miten luettelo tulisi saat-
taa ajan tasalle. Tämä uudistus olisi täten vain tekninen.

Mutta esityksemme pyrkii myös sisällölliseen uudistukseen. Esitimme, että alaikäinen aikuisten perusopetuksen opiskelija käyttää itse puhe- ja päätösvaltaa opinnoistaan huoltajansa sijasta toisin kuin nykyään. Sama itseenäinen päätösvalta on jo opiskelijoilla lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, vaikka niissä opiskelijat yleensä aloittavat opiskelunsa vuotta nuorempina.

Erityisesti tähtäämme siihen, että alaikäinen opiskelija saisi äskeisen nojalla uskonnollisen asemansa puitteissa itse – huoltajansa sijasta – valita katso-
musaineensa (siis yhden pakollisen kurssin uskontoa/elämänkatsomustietoa). Sitenhän on asianlaita lukiossa.

Myös esityksemme sisällölliset tavoitteet ovat toteutettavissa 46 §:n luettelon yhteydessä.

Lakiesityksemme ei taaskaan etene, sillä opetusneuvos Jenni Nuutinen vastasi 5.2.: ”Totean, että ministeriö on ottanut lakimuutosehdotuksenne vastaan. Juuri tällä hetkellä perusopetuslain 46 §:ää koskevia lainsäädäntömuutoksia

ei ministeriössä ole valmisteilla. Opetus- ja kulttuuriministeriö kuitenkin seuraa lain soveltamista ja tarvittaessa arvioi lainsäädännön muutostarpeita." Mutta Opetushallituksen asettaman Katsomusaineiden uudistamista koskevan kehittämisryhmän 5.3. julkaistun loppuraportin seuraava ehdotus tukee lakiesitystämme:

10. Muutetaan aikuisten perusopetusta koskevaa lainsäädäntöä siten, että vastaavasti kuin lukiokoulutuksessa, aikuisten perusopetuksessa opiskelevien alle 18-vuotiaiden katsomusaineisiin liittyvistä valinnoista päättää huoltajan sijaan opiskelija itse.

Ehdotus olisi toteutettavissa lisäämällä momentti uskonnon ja elämänkatsomustiedon opetuksesta säättävän perusopetuslain 13 §:n loppuun, mutta lakiesityksemme korjaisi muutakin.

Huomattakoon myös, että 1.8.2025 voimaan tullessa perusopetuslain muuttamisesta annetussa laissa 245/2025, josta ja jonka luonnoksesta yhdistyksemme ei huomannut lausua mitään, oli aiempien lausuntojemme opastamana osattu osaksi ottaa aikuisten perusopetus huomioon. Kesällä tästä ministeriön valmistelijoita kiittäessäni ja puutteista moittiessani sekä lakiesityksemme yhtä kohtaa vielä hiukan täsmentäessäni sain vastauksen, että viestiini perehdytään, mutta valitettavasti mitään ei ole kuulunut.

Lisäksi luonnoksessa laiksi perusopetuslain, erityisesti oppilaan arvostelua koskevan 22 §:n muuttamisesta on osattu ottaa aikuisten perusopetus ainakin osaksi huomioon. Tästä kohdassa c4).

b) Uskonnon ja elämänkatsomustiedon keskinäinen valinnaisuus 18 vuotta täyttäneille lukion opiskelijoille. Tässä kysymyksessä ei tapahtunut mitään vuonna 2025.

Sekä edellisen (1.1.1999–) että nykyisen (1.8.2019–) lukiolain mukaan opiskelijalle, joka aloittaa lukiokoulutuksen 18 vuotta täytettyään, opetetaan hänen valintansa mukaisesti joko uskontoa tai elämänkatsomustietoa. Lukioasetuksen (1.1.1999–31.7.2019) säännöksen nojalla sellaisenkin opiskelijan katsottiin aloittaneen opintonsa vasta 18 vuotta täytettyään, joka tosiasiallisesti oli aloittanut ne alle 18-vuotiaana mutta joka saman tai toisen koulutuksen järjestäjän opetuksessa jatkoi niitä 18 vuotta täytettyään, kunhan aiemmista opinnoista oli kulunut vähintään vuosi. Tämä säännös kumottiin kuitenkin erehdyksessä, paikkansa pitämättömin perusteluin, vuoden 2018 alusta valtioneuvoston 26.1.2017 tekemällä lukioasetuksen muutoksella. Tilanne on nyt epäselvä, ja perustuslain 80 §:n nojalla lukiolaki olisi täsmennettävä. Kuten aikuisten perusopetuksessa valintaoikeus tulisi olla 18 vuotta täyttyneellä opiskelijalla.

Luukkaisen yrityksiä lukiolain korjaamiseksi on selostettu yhdistyksen toimintakertomuksissa vuosilta 2018–2024.

c) Lausunnot ja kannanotot

c1) Helsingin kaupungin katsomusainekokeilua vastaan. Puheenjohtaja lähetti 4.2. Helsingin kaupungin kasvatus- ja koulutuslautakunnan kaikille jäsenille (ja kummallekin sp-osoitteensa paljastaneelle varajäsenelle) viestin, joka kertoi yhdistyksemme vastustavan valtuustoaloitetta osittain yhteisen katsomusopetuksen kokeilusta Helsingin kaupungin perusopetuksessa. Lautakunnan oli lausuttava aloitteesta kaupunginhallitukselle. Viestimme mukaan: Elämänkatsomustieto on pidettävä erillään uskonnonopetuksesta. Uskontojen tavoista ja juhlaperinteistä ei oikein voi opettaa ilman uskonnollista julistusta. Ateisteilla erityisistä vuotuisista juhlistaan olisi kerrottavaa vain mahdolliset uskonnottomista osista vapaat lukukausien päätösjuhlat sekä Minna Canthin eli tasa-arvon päivä 19.3., joka muistuttaa ateistien kohtaamasta epätasa-arvosta, kuten juuri pyrkimyksistä yhdistää ET ja tieteen vastainen uskonnon opetus.

Lautakunta antoi 18.3. aloitetta puoltavan lausunnon, ja kaupunginhallituksen 28.4. tekemästä ehdotuksesta kaupunginvaltuusto katsoi 7.5. asian loppuun käsitellyksi. Valitettavasti valtuusto siis hyväksyi aloitteen.

c2) Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta. Yhdistyksemme antoi 12.2. lausunnon Opetushallitukselle Seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto 2025 -perusteiden luonnoksesta. Pakollisissa tutkinnon osissa olisi perehdyttävä Kimmo Sundströmin artikkelisarjaan vaihtoehtoisista hautausmaista. Kirkkoon kuuluvien vainajien osuuden väheneminen kasvattaa tunnustuksettomien hautajaisten osuutta, mikä samalla antaa ihmisille mallin luopua ylipäättään hautaustoilain vastaisesta kirkkoon kuulumattomien vainajien kirkollisesta hautaan siunaamisesta. Muutokseen olisi opiskelijan valmentauduttava.

Opetushallitus antoi 26.5. uudet perusteet. Yhtä pientä suoraan lausunnottamme huomioon otettua seikkaa tärkeämpää oli, että lausunnottamme hengen mukaisesti hautauspalvelun osaamisalan ainoan oman pakollisen tutkinnon osan 2.7. Hautaustoimistossa työskentely ja hautausjärjestelyjen toteuttaminen tekstissä ”keskustelee hautausta järjestävien kanssa vainajan tahdosta ja vakaumuksesta ja hänen läheistensä toiveista” ei enää oikeudetta mainita keskustelua myös vainajan läheisten vakaumuksesta.

c3) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden luonnoksesta. Yhdistyksemme antoi 20.10. Opetushallitukselle lausunnon Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden 2025 luonnoksesta. Ilmoitimme vastustavamme varhaiskasvatuksen katsomuskasvatusta. Elämänkysymyksistä pohdintaan ehdotet-

tua lisäystä ”esimerkiksi syntymään ja kuolemaan liittyen” ei saisi käyttää tuputtamaan lapsille uskonnollisia käsityksiä kuolemanjälkeisestä elämästä.

c4) Luonnoksesta laiksi perusopetuslain [22 §:n] muuttamisesta. Yhdistyksemme antoi 25.12. lausunnon opetus- ja kulttuuriministeriölle asiassa VN/20544/2025, jossa on valmistettu luonnos hallituksen esitykseksi laiksi perusopetuslain muuttamisesta erityisesti oppilaan arvostelua koskien. Uudet pykälät 22 a § ja 22 b § on osattu valmiiksi ottaa 46 §:n 1 momentin sovellettavien säännösten luetteloon eli ministeriön kielellä viittaussäännöksen. Mutta vaadimme, että siihen on otettava myös luonnoksessa esillä ollut 46 a § jo ihan säädöshuoltona, jota luonnoksessa on muutenkin tehty.

d) Saattohoito ja kuolema -paneelissa. Puheenjohtaja osallistui kutsusta 24.10. järjestetyn Suomen Pakolaisapu ry:n koordinoiman 140 organisaation vertaistoimintaverkoston Saattohoito ja kuolema -tapahtuman paneeliin. Verkoston kohderyhmänä ovat ammattilaiset, jotka työskentelevät maahanmuuttajien kanssa. Luukkainen korosti, että kirkottomasti (siis kirkon jäsenyydettä) elänyt vainaja on haudattava kirkottomasti, ellei hän ollut antanut lupaa (toivomuksena tai suostumuksena) uskonnolliseen hautaukseen.

Kimmo Sundströmin sarjat ja luettelot

Hautausmaasarja, sarja vaihtoehtoisista hautausmaista kertovia artikkeleita, valmistui vuonna 2020, mutta Sundström päivitti artikkeleita.

Sundström päivitti Vapaa-ajattelijain liitosta kertovaa kirjoitusta Luetteloi-
ta.

Sundström täydensi kutakin seuraavista kirjoitusten sarjoista:

Lehtiarviot

(Vapaa-ajattelijain liiton tilinpäätökset; täydennys ei vielä mahdollinen)

Prometheus-seremoniat Oy

Eroakirkosta.fi-palvelu

Uskontojen uhrien tuki UUT ry

Valtion yleisavustukset uskonnollisille yhdyskunnille

Valtion vuoropuheluavustukset uskonnoille

Rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien lukumäärät

Uskonnollisten yhdyskuntien jäsenmäärät

Kirkkoon kuuluvuus Helsingissä

Rekisteröidyt uskonnolliset yhdyskunnat ja niiden seurakunnat tai paikallisyhteisöt 31.12.2017 (oma päivitettävä kirjoituksensa)

Juhlapuhujien tuki

Yhdistys tuki kulukorvausten muodossa Uskonottomat juhlapuhujat ry:n jäseniä, pääkaupunkiseudulla toimivia puhujia ja harkinnanvaraisesti muita-

kin, kuitenkin erityisesti aloittelevia puhujia (1.1.2020 alkaen enintään 140 euroa/puhetapahtuma ja enintään 1400 euroa kalenterivuodessa/puhuja).

Jäsenmaksut

Jäsenmaksut olivat A- eli aktiivijäseneksi hyväksytyltä 33 euroa ja K- eli kannattajajäseneltä 35 euroa. Yhdistys tilasi jäsenmaksuun sisältyvänä Vapaa Ajatteliija -lehden jäsenelle.

Talous

Yhdistyksen taloudellinen tilanne oli tasapainoinen. Tuloslaskelma vuodelta 2025 oli 516,45 euroa alijäämäinen. Tase 31.12.2025 oli 787,71 euroa. Yhdistyksen talous perustuu jäsenmaksujen ohella lahjoituksiin.